

Lausunto

25.06.2024

Asia: VN/31917/2023

Lausuntopyyntö rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

1. Yleinen kanta lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumiseen

Mikä on yleinen kantanne siihen, että lähisuhdeväkivallan sovittelusta luovuttaisiin pääsääntöisesti?

Jokseenkin kielteinen

Voitte perustella kantanne edelliseen kysymykseen.

Lähisuhdeväkivallan sovitteluprosessi on usein ensimmäinen tilaisuus, jossa osapuolet; sekä uhri, että tekijä voivat kertoa omat kokemuksensa väkivallasta; sen kokemisesta ja tekemisestä ulkopuoliselle puolueettomalle viralliselle taholle. Tämä mahdollistaa tilanteen ammatillisen tunnistamisen ja osapuolten ohjaamisen muihin palveluihin, joista osapuolet saavat apua.

Uhrin mahdollista alisteista asemaa tekijään nähden selvitetään sovittelun edellytysten arvioinnissa, jonka tekee sovittelutoimiston ammatillinen henkilöstö. Mikäli alisteinen asema nousee sovittelun esteeksi, asiaa ei oteta soviteltavaksi. Lisäksi sovitteluprosessissa jutun soveltuvuutta sovitteluun arvioivat aloitteen tekijät; poliisi tai syyttäjä, joilla on juridista osaamista työn puolesta.

Sovittelu on aina vapaaehtoista ja siitä on mahdollisuus kieltäytyä, joka myös tuodaan esille sovittelun edellytysten arvioinnissa ja erilliskeskustelussa.

Lähisuhdeväkivaltatapauksissa ei ole välttämättä pelkästään yksi uhri ja tekijä, vaan roolit voivat olla myös ristikkäiset, jolloin sovitteluprosessi mahdollistaa laajemman dialogin käsitellä osapuolten selviytymiskeinoja ja tulevaisuutta.

Sovittelu ei syrjäytä asian rikosprosessia, vaan on tukena asian arvioinnissa.

2. Vaikutukset

Voitte kertoa kantanne esityksen vaikutusten arvioinnista. Onko esityksellä joitain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole kuvattu?

Uhrin asema heikkenee lievissä pahoinpitelyrikoksissa, joissa ei ole pitävää näyttöä väkivallasta. Tällaisissa rikoksissa uhri ei jatkossa tulisi saamaan oikeussuojaa ja mahdollisuutta oman

kokemuksensa kertomiseen puolueettomalle viranomaiselle, sillä näissä rikoksissa esitutkintaa voidaan monesti rajoittaa näytön puuttumisen vuoksi.

Osapuolten palveluohjaus heikkenee, joka vaikuttaa heidän avunsaantiinsa, väkivaltaan liittyvät asiat jäävät näin ollen käsittelemättä ja samalla heikentää osallisuuden tunnetta omaan asiaan. Rikosprosessin mahdollinen kirjallinen menettely sivuuttaa asianosaisen kuulluksi tulemisen tarpeen.

3. Lakiehdotuksen 3 a § (henkilösuhteet)

Voitte kommentoida henkilösuhteita, joita lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltö koskisi.

Läheiset henkilösuhteet on määritelty hyvin laajasti, jolloin mahdollisuus sovitteluprosessiin rajattaisiin pois asioista, jotka olisi ratkaistavissa parhaiten sovittelumenetelmin, esim. kaksi tasa-arvoisessa asemassa olevaa aikuista sisarusta. Tulkintaa tuo liikaa myös "muuten näihin rinnastettavan henkilökohtaisen suhteen takia hänelle läheinen" määritelmä.

4. Lakiehdotuksen 3 a § (rikokset)

Voitte kommentoida rikoksia, joita lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltö koskisi.

-

5. Lakiehdotuksen 3 a § (muuta)

Onko teillä muuta kommentoitavaa esitysluonnoksen 3 a §:stä?

-

6. Muuta

Onko teillä muuta kommentoitavaa esitysluonnoksesta?

Sovitteluun ohjautuvissa tapauksissa on toisinaan taustalla lapsen huoltajuuteen ja tapaamisiin liittyviä seikkoja, jotka ilmenevät väkivallan tekoina. Ottaen huomioon lasten etu, on sovitteluprosessin nopeudesta hyötyä kaikille asianosaisille jatkotyöskentelyn kannalta.

Lepistö Soile

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue/ Rikos- ja riita-asioiden sovittelutoimisto